

Osvrt

Sedamdeset godina institucionalizirane restauratorske prakse u Splitu

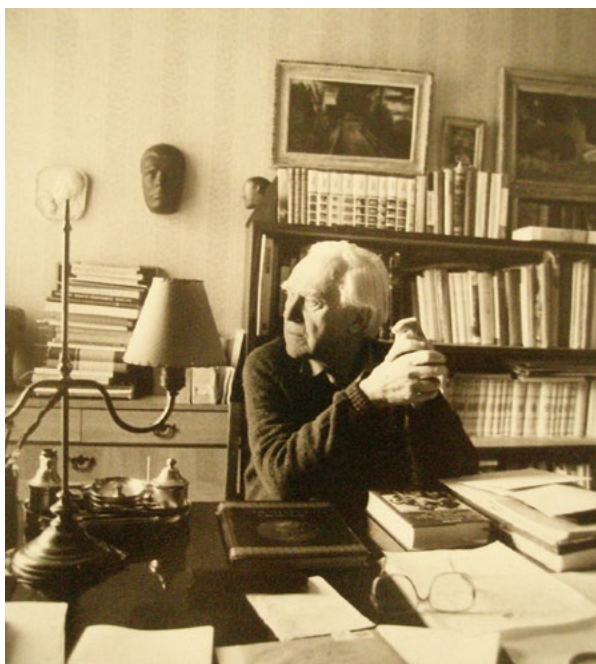
Aida Grga

DOI: <https://doi.org/10.17018/portal.2024.12>

Potreba za organiziranom brigom za spomenike u Dalmaciji rezultirala je osnivanjem Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju sa sjedištem u Splitu, 1945. godine. Pod ravnateljstvom Cvite Fiskovića, devet godina kasnije, u okviru Konzervatorskog zavoda osnovana je prva institucionalizirana i organizirana restauratorska radionica u Splitu, koja je djelovala do 1997. godine, kada Vlada Republike Hrvatske osniva Hrvatski restauratorski zavod sa sjedištem u Zagrebu te mu pripaja splitsku radionicu. Godine 2002. Restauratorski odjel Split konačno useljava u novoizgrađeni, tehnološki opremljen radni prostor u Porinovoj ulici, a kasnije, zbog većeg obujma i složenosti radova, i prostor nekadašnje Vojarne na Dračevcu.

Danas u Restauratorskom odjelu Split djeluju radionice za konzerviranje-restauriranje slika na različitim nosiocima, drvene polikromirane skulpture, kamene plastike, zidnog slikarstva, mozaika i štukatura. U Odjelu je trajno zaposleno 25 stručnih djelatnika koji izazovne konzervatorsko-restauratorske poslove obavljaju uz podršku povjesničara umjetnosti i kolega iz Prirodoslovnog laboratorija Hrvatskog restauratorskog zavoda u Zagrebu te u

suradnji s drugim znanstvenim institucijama i partnerima u Hrvatskoj i inozemstvu. Djelatnost splitske radionice naslanja se na izuzetno vrijednu, dugotrajnu praksu i bogato iskustvo restauratora majstora iz prvih generacija restauratorske prakse u Dalmaciji, čije se naslijeđe, znanja i vještine dograđuju u skladu sa suvremenim načelima i metodologijama konzervatorsko-restauratorske struke. Suradnje s domaćim i inozemnim stručnjacima te stalno ulaganje u usavršavanje djelatnika nezaobilazni su dio stručnog i kvalitetnog razvoja Odjela. Programima rada obuhvaćena su kulturna dobra iz različitih razdoblja, od antike do 20. stoljeća, kojima se pristupa individualno, istražujući njihova tehnološka svojstva te stilske i povijesne vrijednosti, a na temelju rezultata istraživanja i u suradnji s konzervatorima Ministarstva kulture i medija RH te brojim drugim stručnjacima implementiraju se specifična tehnološka rješenja s ciljem njihove materijalne zaštite i očuvanja njihovih vrijednosti. Stotine su umjetnina, osobito s područja priobalja i otoka, u prostorima splitske radionice i pod rukama vještih konzervatora-restauratora, pregledane, dokumentirane, istražene te konzervirane i restaurirane.

1. Cvito Fisković u radnom ambijentu (Arhiv MKM, Arhiv Cvita Fiskovića)

2. Slika „Sveta konverzacija“ Nikole Božidarevića iz Dominikanskog samostana u Dubrovniku (snimka: D. Domančić, 1966.)

3. Zgrada Restauratorskog odjela Split Hrvatskog restauratorskog zavoda (snimka: Ž. Bačić, 2003.)

4. Konzervatorsko-restauratorski radovi na srednjovjekovnoj ikoni „Gospa od Žrnjana“ iz riznice splitske katedrale sv. Dujma, Žana Matulić Bilač (snimka: L. Pervan Čizmić, 2017.)

Restauratorski odjel Split, također, ima važnu ulogu u edukaciji novih generacija konzervatora-restauratora. Kroz trajnu suradnju s Umjetničkom akademijom u Splitu i drugim obrazovnim ustanovama, Odjel pruža studentima mogućnost stjecanja praktičnih znanja na konkretnim projektima, čime osigurava kontinuitet stručnosti i kvalitete u konzervatorsko-restauratorskoj djelatnosti. Edukacija, istraživanje i dokumentiranje neupitno moraju biti ključne komponente svakog restauratorskog djelovanja, a splitska radionica nastavlja biti mjesto gdje se teorija i praksa susreću s ciljem očuvanja kulturne baštine.

Povodom ove obljetnice, važno je prisjetiti se i zahvaliti svim pojedincima koji su tijekom desetljeća pridonijeli

razvoju splitske restauratorske radionice. Njihova predanost, stručnost i ljubav prema umjetnosti omogućili su da se brojna umjetnička djela sačuvaju za buduće generacije, a splitska radionica ostaje temeljna institucija za očuvanje kulturne baštine Dalmacije i njezine okolice.

Obljetnica je prigoda ne samo za slavlje nego i za promišljanje o budućnosti. Splitskoj radionici predstoje novi izazovi, ali i nove prilike. Samo uz kontinuirano ulaganje u znanje, tehnologiju i suradnju, splitski će restauratori, i u narednim desetljećima, nastaviti raditi s entuzijazmom i profesionalnošću, predano čuvajući bogatu kulturnu baštinu koja nas sve obvezuje. ■

5. Konzervatorsko-restauratorski radovi na skulpturi „sv. Marije Magdalene“ 17. stoljeće, s oltara Sv. Križa iz crkve sv. Marka u Makarskoj, Bernard Štević (snimka: B. Carev, 2024.)

6. Konzervatorsko-restauratorski radovi na slici „Bogorodica s Djetetom i sv. Nikolom“ 17. stoljeće iz crkve sv. Petra u Trogiru, Jelena Zagora (snimka: B. Carev, 2024.)

7. Djelatnici Odjela za kamenu plastiku, zidne slike i mozaik (arhiva HRZ-a, 2019.)

8. Djelatnici Odsjeka za kamenu plastiku (arhiva HRZ-a, 2019.)

9. Radionica Odsjeka za kamenu plastiku na Dračevcu, Split. Proba montaže ciborija iz katedrale sv. Marka u Korčuli (snimka: J. Kliska, 2019.)

10. Trogir, katedrala sv. Lovre, konsolidacijski radovi na kamenoj plastici u kapeli Orsini (snimka: P. Gamulin, 2021.)

11. Solin (Salona), konsolidacija antičkog mozaika (snimka: P. Gamulin, 2024.)

12. Solin (Salona), konzervatorsko-restauratorski radovi na antičkom mozaiku (snimka: P. Gamulin, 2024.)